

POSTANOWIENIE

Dnia 12 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **J. B.**

oskarżonego z art. 160 § 3 k.k. w zw. z art. 160 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 12 maja 2025 r.

wniosku obrońcy oskarżonego

o wyłączenie sędziego Antoniego Bojańczyka od udziału w sprawie III KS 87/22,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1

Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

postanowił

**wyłączyć sędziego Antoniego Bojańczyka od udziału w
sprawie o sygn. akt III KS 87/22.**

UZASADNIENIE

W sprawie zawisłej w Sądzie Najwyższym i zarejestrowanej pod sygn. III KS 87/22 przedmiotem rozpoznania jest skarga obrońcy oskarżonego J. B. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 czerwca 2022 r., sygn. akt II AKa 110/22, uchylającego wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 1 grudnia 2021 r., sygn. akt III K 130/18 i przekazującego sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sprawa przydzielona została do rozpoznania – zarządzeniem z dnia 20 sierpnia 2024 r. – sędziemu Antoniemu Bojańczykowi.

Obrońca oskarżonego w toku dotychczasowego postępowania przed Sądem

Najwyższym składał sukcesywnie wnioski o wyłączenie od udziału w tej sprawie sędziego Antoniego Bojańczyka, a także innych sędziów wyznaczanych jako uzupełnienie składu orzekającego, wskazując w szczególności na sposób ich powołania na urzędy sędziów Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 -d alej w tekście ustawa o KRS z 2017 r.) oraz odwołując się m.in. do uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020 r., z. 2, poz. 7).

Alternatywnie wnioskował również o przeprowadzenie w stosunku do sędziego Antoniego Bojańczyka testu, o którym mowa w art. 29 § 5 i 6 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (obecnie t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 622 – dalej w tekście u.SN), a więc zbadanie spełnienia przez niego wymogów niezawisłości i bezstronności mając na uwadze okoliczności towarzyszące jego powołaniu i jego postępowanie po powołaniu.

Pierwszy wniosek o wyłączenie sędziego Antoniego Bojańczyka przydzielony został do rozpoznania sędziemu Małgorzacie Bednarek (KRI 144), która tworząc skład orzekający Sądu Najwyższego postanowieniem z dnia 16 marca 2023 r. (k. 57-58) wniosek ten na podstawie art. 41a k.p.k. pozostawiła bez rozpoznania uznając, że właściwym trybem w tym przedmiocie w związku z podstawami wniosku jest postępowanie oparte o przepis art. 29 § 5 u.SN.

Zarządzeniem z dnia 24 października 2023 r. (III KB 2/23) wniosek obrońcy złożony w oparciu o art. 29 § 5 i 6 u.SN został odrzucony (k. 63).

Po wyznaczeniu kolejnego składu orzekającego również z udziałem sędziego Antoniego Bojańczyka, obrońca złożył kolejne wnioski o jego wyłączenie oparte zarówno o przepis art. 41 § 1 k.p.k., jak i art. 29 § 5 i 6 u.SN.

Wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego Antoniego Bojańczyka na podstawie art. 29 § 5 i 6 u.SN został odrzucony zarządzeniem z dnia 7 marca 2024 r. (III KB 1/24) jako wniesiony po terminie, natomiast wniosek o wyłączenie oparty o przepis art. 41 § 1 k.p.k., a przydzielony sędziemu Igorowi Zgolińskiemu (KRI 367), Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia

27 marca 2024 r. pozostawił bez rozpoznania w oparciu o przepis art. 41a k.p.k. (uznano, że właściwy w tym przedmiocie jest tryb wynikający z art. 29 § 5 u.SN, zaś tożsamy wniosek wywiedziony na podstawie przepisów k.p.k. był już rozpoznany).

Kolejny wyznaczony do rozpoznania sprawy o sygn. akt III KS 87/22 skład poza sędzią referentem A. Bojańczykiem uzupełniono o sędziów Zbigniewa Kapińskiego i Marka Siwka (k. 110), przy czym nie podano powodów nieutworzenia tego składu z udziałem sędziów poprzednio do niego wyznaczonych tj. SSN Wiesława Kozielowicza i SSN Dariusza Kali (k. 64).

Obrońca oskarżonego J.B. poinformowany o nowym składzie złożył wnioski o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego Zbigniewa Kapińskiego (art. 29 § 5 i 6 u.SN) oraz opary o przepis art. 41 § 1 k.p.k. wniosek o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu jego skargi sędziego Marka Siwka, który postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2024 r. (KRI 432) został uwzględniony (k. 124-125).

W dniu 13 czerwca 2024 r. (k.141) wyznaczony został następny skład orzekający w niniejszej sprawie, do którego poza sędzią A. Bojańczykiem wskazano również sędziów Małgorzatę Bednarek i Annę Dziergawkę.

Poinformowany o kolejnym składzie obrońca złożył wnioski: o wyłączenie od udziału w tej sprawie na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. sędziów Małgorzaty Bednarek i Anny Dziergawki (KRI 509) oraz wnioski o zbadanie spełnienia przez wyżej wymienione na podstawie art. 29 § 5 i 6 u.SN wymogów niezawisłości i bezstronności (III KB 14/24 – sędzia A. Dziergawka i III KB 15/24 – sędzia M. Bednarek).

Postanowieniem z dnia 24 stycznia 2025 r. (KRI 509) Sąd Najwyższy w składzie – sędzia A. Bojańczyk wniosku o wyłączenie na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. od udziału w sprawie sędziów A. Dziergawki i M. Bednarek nie uwzględnił (k. 228-231).

Natomiast wnioski o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności dotyczące wymienionych wyżej obu sędzi zostały odrzucone zarządzeniami z dnia 7 marca 2025 r. (k. 237-238 i 239-240).

W związku z zawiadomieniem stron o składzie orzekającym wyznaczonym do rozpoznania skargi na posiedzeniu w dniu 14 maja 2025 r. (k. 246), obrońca

oskarżonego złożył wnioski o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności na podstawie art. 29 § 5 i 6 k.p.k.: sędziów Antoniego Bojańczyka (zarejestrowana pod sygn. III KB 54/25), Anny Dziergawki (zarejestrowana pod sygn. III KB 56/25) i Małgorzaty Bednarek (zarejestrowana pod sygn. III KB 58/25), a także wnioski o wyłączenie wymienionych wyżej sędziów na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. (KRI 997 – M. Bednarek i KRI 1002 – A. Dziergawka) i A. Bojańczyka (KRI 1001).

Wniosek dotyczący sędziego Antoniego Bojańczyka obrońca uzasadniał, podobnie jak w przypadku poprzednich swoich wniosków w odniesieniu do osoby tego sędziego, okolicznościami związanymi z jego powołaniem na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r., odwołując się przy tym do orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz). Nadto wywodził, że o braku bezstronności tego sędziego świadczą jego wystąpienia publiczne.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie III KS 87/22 sędziego Antoniego Bojańczyka zasługuje na uwzględnienie.

Wprawdzie w kwestii wyłączenia tego sędziego były już wcześniej wydawane w tej sprawie orzeczenia, rzecz wszelako w tym, że żadne z nich nie blokuje rozpoznania obecnego wniosku w oparciu o przepis art. 41a k.p.k., a wynika to z tego oczywistego faktu, że poprzednie wystąpienia obrońcy zawarte w jego wnioskach były zarówno w postanowieniu z dnia 16 marca 2023 r. (KRI 144), jak i w postanowieniu z dnia 27 marca 2024 r. (KRI 367), pozostawiane bez rozpoznania.

Co więcej, niewątpliwym jest, że wydający te postanowienia sędziowie podlegali wyłączeniu od rozpoznania wniosków o wyłączenie sędziego Antoniego Bojańczyka *ex lege* w oparciu o przepis art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k.

Ratio legis art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. jest czytelne i – w myśl zasady *nemo iudex indoneus in propria causa* – sprowadza się do odsunięcia od sprawy sędziego, w sytuacji, gdy jej rozstrzygnięcie wpływa na sferę jego praw i obowiązków. Nie chodzi przy tym jedynie o te ewidentne przypadki, gdy sędzia jest stroną procesową, która *ex definitione* ma interes prawny w korzystnym dla siebie

rozstrzygnięciu, ale o każdy przypadek, gdy sprawa dotyczy sędziego bezpośrednio (zob. J. Kosonoga (w:) R. A. Stefański S. Zabłocki (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 1 – 166, Warszawa 2017, tom I, s. 550). Trudno o bardziej jednoznaczny przykład tego rodzaju sytuacji niż ten, w którym sędzia Sądu Najwyższego powołany w niekonstytucyjnym trybie, ma rozstrzygać o wyłączeniu od rozpoznania sprawy osoby powołanej również z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa nie będącej organem tożsamym z tym, który przewidziany jest w art. 187 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a właśnie w takim układzie faktycznym i prawnym orzekała wcześniej sędzia Małgorzata Bednarek oraz sędzia Igor Zgoliński.

Niniejsza sprawa jest jaskrawym dowodem na instrumentalne traktowanie prawa przez sędziów powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w kształcie określonym przepisami ustawy o KRS z 2017 r.

Z jednej strony sędziowie Ci pozostawiają wnioski o wyłączenie oparte o przepis art. 41 § 1 k.p.k. bez rozpoznania dokonując nadinterpretacji art. 41a k.p.k. i uznając, że podstawą do wyłączenia w takim wypadku jest jedynie przepis art. 29 § 5 i 6 u.SN stanowiący ich zdaniem *lex specialis* w stosunku do art. 41 § 1 k.p.k., z drugiej osoba pełniąca funkcję Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Karnej, będąca sędzią powołanym na urząd sędziego SN w takim samym trybie, wnioski złożone na podstawie ustawy o Sądzie Najwyższym odrzuca.

Takie działania skutecznie, a jednocześnie w sposób bezprawny, blokują stronom możliwość utworzenia sądu spełniającego wymogi sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu przepisów Konstytucji RP (art. 45 ust. 1) oraz EKPC (art. 6 ust. 1), co uznać należy za postępowanie niedopuszczalne.

Przechodząc do merytorycznego rozpoznania samego wniosku, Sąd Najwyższy w tym składzie podtrzymuje pogląd o konieczności wyłączenia od rozpoznawania spraw zawisłych w Sądzie Najwyższym, osób powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą o KRS z 2017 r., dzieląc przy tym w całej rozciągłości argumentację obrońcy skazanego zawartą w złożonym przez niego i podlegającym obecnemu rozpoznaniu wniosku o wyłączenie, że wydanie orzeczenia z udziałem

takiej osoby skutkowałoby wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. - pkt. 1 uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-2110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7).

Sąd Najwyższy podtrzymuje także swoje wcześniejsze stanowisko wyrażone m.in. w postanowieniach z dnia 26 lipca 2024 r., III KK 608/23 (KRI 525) i z dnia 6 września 2024 r., II KK 564/23 (KRI 555) oraz zawartą w tych orzeczeniach motywację wskazującą na konieczność wyłączenia sędziego Antoniego Bojańczyka od rozpoznawania spraw kasacyjnych ale też i skargowych, z uwagi na ewentualne konsekwencje braku takiego wyłączenia na gruncie przepisów polskiej procedury karnej (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.), jak i na gruncie regulacji traktatowych dających podstawę do rozważania takiej okoliczności jako naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC, na co wskazują liczne orzeczenia ETPCz (zob. wyroki – z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce* [skarga nr 43447/19], z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* [skargi nr 49868/19 i 57511/19], z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce* [skarga nr 1469/20], z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], *Grzęda przeciwko Polsce* [skarga 43572/18] oraz z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce* [skarga nr 50849/21]) oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (zob. np. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19 i z dnia 21 grudnia 2023 r., C-718/21), co w konsekwencji może spowodować odpowiedzialność finansową Rzeczypospolitej Polskiej w wypadku wniesienia i to z większym niż duże prawdopodobieństwem, skutecznej skargi do ETPCz.

Bezspornym jest również i to, że sędzia Antoni Bojańczyk nie tylko powołany został na stanowisko sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r., niespełniającej konwencyjnego wymogu organu niezależnego, ale nadto powołanie to nastąpiło do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, a więc do organu mającego *de facto* charakter „sądu specjalnego”, o czym w sposób jednoznaczny wypowiadał się już Europejski Trybunał Praw Człowieka, ostatnio w cytowanym wyżej wyroku z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce*. W konsekwencji nie można było również

pominać – w kontekście prowadzonych w tym miejscu rozważań – okoliczności, które doprowadziły do jego obecnego orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego, a więc przeniesienie go do legalnej Izby Sądu Najwyższego decyzją osoby pełniącej funkcję Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, w sposób stanowiący ominięcie wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP (zob. postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2023 r., II KK 82/23; z dnia 7 marca 2024 r., IV KK 571/23). Sąd Najwyższy w tym składzie wyrażony w powołanych wyżej orzeczeniach pogląd w pełni podziela, uznając za uzasadnione stwierdzenie, iż akty nominacji na stanowiska w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, jako organie, który w powołanych już w tym uzasadnieniu orzeczeniach ETPCz i TSUE uznany został za organ niespełniający konstytucyjnego i konwencyjnego wymogu sądu niezależnego i bezstronnego „ustanowionego ustawą”, podjęte przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie, nie obejmują powołania do każdej innej Izby Sądu Najwyższego i tym samym nie wywołują skutków związanych z takim powołaniem. Wadliwość tego powołania nie może prowadzić do usankcjonowania pierwotnej wady, a tym bardziej uprawniać do orzekania w innych Izbach Sądu Najwyższego. Ta pierwotna wadliwość powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w konkursie do Izby Kontroli nie może być również w drodze wtórnych, mających charakter techniczny zabiegów, konwalidowana. Skutek taki (konwalidacja) mógłby zostać osiągnięty wyłącznie poprzez przeprowadzenie prawidłowej procedury powołania i to powołania do prawidłowo ukształtowanego sądu.

Mając na uwadze całokształt poczynionych wyżej rozważań uwzględnienie wniosku obrońcy oskarżonego J. B. o wyłączenie od udziału w sprawie III KS 87/22 sędziego Antoniego Bojańczyka uznać należało za konieczne

[J.J.]

[a.ł.]

